

Riproduciamo – in allegato – la «*Compendiosa narratio. De Statu missionis chinensis. Ab anno 1581 usque ad Annum 1669*» che il P. Prospero Intorcetta scrisse a Roma nel 1671.

La “Narratio” è pubblica in:

Historica relatio de Ortu et progressu fidei orthodoxæ in Regno Chinensi per Missionarios Societatis Jesu ab Anno 1581 usque ad Annum 1669. Novissimè collecta. Ex Literis eorundem Patrum Societatis Jesu Præcipuè R.P. Joannis Adami Schall Coloniensis ex eadem Societate, Ratisbonæ 1672, pp. 353-369.

A. LO NARDO

Marzo 2014

COMPENDIOSA
NARRATIO.
DE
STATU MIS-
SIONIS CHI-
NENSIS.

Ab anno 1581. usqve ad
Annum 1669.

Oblata

Eminentissimis DD. Cardinalibus
Sacrae Congregationis de propa-
ganda Fide

A. R. P. PROSPERO INTORCETTA

SOCIETATIS IESU Sacerdote, & Procura-
tore V - Provinciae Chinensis.

Anno 1671. 14. Aprilis,

Romæ.

Permissu Superiorum.

www.FONDAZIONEINTORCETTA.INFO

Eminentissimi Domini.

X Chinâ venio , ultimâ Asie
parte , missus Procurator à Pa-
tribus Societatis JESU , ut im-
præsentiarum provolutus o-
mnium nomine ad pedes Emi-
nentiarum Vestrarum , certi-
ores Easdem reddam de summâ veneratione
& affectu , quo tota illa Communitas Sacram-
hanc Congregationem prosequitur ; simûlq;
paucis his lineis statum amplissimæ illius Mis-
sionis in Compendio describam , quò tanquam
Patres ac Propagatores sanctæ nostræ Fidei ;
candem porro paternâ curâ amoreq; protege-
re dignentur .

Est hæc Missio dives laborum , ob spatioum
qvindecim Provinciarum seu Regnorum cam-
pum ; nec minus fertilis , ut in ijsdem Christi-
anæ Religionis saluberrimus fructus vsq; ad
maturationem succrescat : inops tamen tempo-
ralibus bonis , & sine fundatione alicujus Col-
legij , ut plurimum ex Eleemosynis viuitans ,
ab Europæis Chinenfi Regno vicinoribus cor-
roga .

rogatis. Neq; enim fas nobis est victum à Chinensibus mendicare , ut quàm longissimè Iuspicionem declinemus , quasi illorum Bonzijs similes essemus , aut nostra doctrina æquè, ac illorum sit mendax : Hi enim pauperes , & otiosi in patriâ , Provincias mendicando pererrant perdit Hypocritæ ; sícq; novis Religio-nis figmentis populo illudunt, ut ventrem repleant. *Quorum DEUS venter est.*

Hâc ergo intentione ab oinni mundano emolumento longissimè remotâ , jam inde ab anno 1581. qvo à Patribus Societatis, Michaeli Rogerio, Francisco Patio, & Matthæo Riccio Italis Missio Chinensis fundata est , laboratum semper fuit , & etiamnum laboratur à Posteris in hoc agro Christi , ad colligendam fidelium messem: Et primis quidem annis lento, sed maturo passu , cò quòd China tam civilibus vitijs , quàm superstitionibus plena esset , nostriq; Patres cā in regione peregrini ; (unde viginti minimum annorum spatio indigebant , tum ad linguam perfectè addiscendam , tum libris evolvendis , quò Civiles ritus à superstitionis usúinq; ab abusu discernerent.) At verò , postquam in plâno semel pedem fixerunt , ingens semper augmentum sumpfit Chinensium Conversio; ita, ut ab anno 1681. usq; ad annum 1650. Patres Societatis centum & quinquaginta Christianorum millia sub Christi

Vexillo numeraverint, & ab anno 1650. ad annum 1667. centum rursus & quatuor millia, nongentos, octoginta: quibus si accenseas mille & nonō gentos à nostris in Insula HAI-NAN. ab anno 1656. ad annum 1664. baptizatos; & deniq; tria denuo millia & quingentos baptizatos à R. R. P. P. Franciscanis ab anno 1633. primo sui ingressūs in Chinas, usq; ad annum 1668. contractus in unum numerus baptizatorum in China, ad trecenta & octo millia, septingentos & octoginta ascendet. Neq; huic numero includo tinctos sacro fonte à P. P. Dominicanis ab anno 1631. ingressūs sui primo, ad usq; annum 1650. cō quod numerum ignrem. Non præteribo tamen numerum Residentiarum, Templorumq; seu Ecclesiastum à Missionarijs & Christianis in hoc vastissimo Chinarum Imperio Deo dedicatarum: Habent P. P. Dominicanī Ecclesias 21. Residentias 2. P. P. Franciscani Ecclesias tres, Residentiam unam. P. P. Societatis Ecclesias 159. Residentias 38. Non recensco hīc Oratoria privata, quæ sunt sine numero, sed solum Ecclesias omnibus communes.

Porro Status nostræ Missionis sub annis Imperij Chinensis utcunq; diversus fuit ab eo, qui nunc est sub moderno Tartarorum Imperio, qui hodieq; omnibus Chinæ Provincijs dominantur, nec ideo minus Tartariam suam gubern-

bernant: Quippe Chinensibus clavum adhuc moderantibus, non solum missionarijs occulte intrandum fuit, sed ut plurimum etiam non nisi clam licebat ijs per Sacra menta, functionesq; Apostolicas hunc Christi agrum excolere, ut cum pace & quiete salutiferum fructum animarum conversionis colligere possent. Et licet Anno 1638. occulta hæc quies turbari cœperit per repentinam persecutionem in quintum usq; annum protractam (quæ tamen sanctè pie que declinari poterat nisi indiscretus obstitisset Zelus, & modica quorundam Missionariorum experientia, recens in Chinam per Philippinas intrantium) non tamen ultra processit Furor, sed solo indiscretorum exilio contentus, Chinensium Conversioni pristinum reliquit progressum.

Translato dein sub annum 1643. ad orientalem Tartarum, XÚN CHÌ dictum, Chinensium Imperio, Fidei etiam Propagatio ex occulto in apicum vindicata est. Cùm enim P. Joannes Adamus Schall ex Societate JESU, huic Imperatori apprimè esset charus, & ab eo non solum ad Praefecturam Tribunalis Mathematicæ in ipsa Pequinii Aulâ cœctus, sed multis etiam primarijs Regni Titulis condecoratus, factâ insuper potestate, Conclavē Regium pro arbitrio intrandi, tum ad salutandum Imperatorem, tum ad monendum, suggerens.

dumq; quidquid ad Justitiæ , & rectæ Gubernationis augmentum conducere judicaret; Nos quoq; Missionarij reliqui , per varias sparfi Provincias, à Civitatum Gubernatoribus consimili sumus benevolentia excepti , consimili æstimatione honoréq; ornatı : Christiani amanter habitı : Ecclesiæ Domusq; nostræ à litteratis, etiam Paganis frequentatæ ; editi à nobis Chinensi lingua libri cum desiderio expediti ; (Soli enim Societatis Patres de Religione Christiana 131. libros edidere ; Phyficos verò Moralésq; 55. ac demum Mathematicos centum & suprà typis vulgårunt ; P. P. Dominicani tria de Christiana Religione volumina , Pater etiam ex Franciscanā Familia librum edidit vnum tribus tomis distinctum). apertæ templo , & ab omnibus honorifice culta : Celebati magnâ cum pompa Festi per annum Dies solenniores , exstructæ novæ , ac sumptuosæ Ecclesiarum fabricæ ; verbo , Fides Christiana felicissimis progressibus ad Bonziorum Orciq; invidiam propagata .

Cùm ecce post XÚN-CHI Benevolentissimi Imperatoris mortem , quæ anno 1664. Septembri mense secuta est , mutatâ repente scena prodijt in campum dirus Satanæ Minister. Tam - quæ - fier appellatus : Is , quum Diabolis Chinensium festis cœu author Fautóros p̄f̄sideret, scriptam aduersus Apostolicos v-

ros Tabellam (Memoriale vocant) similiisque plenum in divinam Legem blasphemis librum ad quatuor Imperij Gubernatorum Tribunal detulit. Tartari hi erant omnes, à Defuncto XÚN-CHÌ Protectores nominati Infantis C A M - HÍ, Filij secundò geniti, ac Imperij Hæredis.

Summa Memorialis fuit: quod moliremus rebellionem, quod legem prædicaremus falsam, cuius Caput sit Crucifixus, mortuus in medio duorum Latronum; quod erraremus in regulis Mathematicæ Europeæ, per quam antiquissimam Chinensium Mathematicam obscurare, Domumq; Regiam destruere conarcmur. Susceptum est Memoriale à quatuor Gubernatoriis simulato vultu, & accusatori in speciem subirascente, licet dum & reipsa, iniquissimas ejus accusationes, & molitiones diabolicas omni favore promoverent, quippe jam priùs tum ipsi, tum reliqua etiam Tribunalia amplissimis donis, & magnâ argenti summa corrupti, quam à sectariis per omnes Provincias industria accusatoris collegerat, non alio sine, quam ad Legem Christianam cum omnibus asseclis funditus abolendam. Ventilatur causa per Tribunalia complura, & in his Veritas & Innocentia magnopere proculcatur: Comprehenduntur interim quatuor Societatis Patres, qui in duabus Aukæ Ecclesijs diversabantur, singuliq; catenis novem, hoc est

est ad collum , brachia , pedésq; temis ligantur. Ita viandi arctissimâ custodiâ duorum mensum spatio tenentur , & ex carceribus ad Tribunalia , ab his item ad carceres in singulos propè pice raptantur. Durârunt Examina ultra semestre , reposita à Patribus conformia sémpcr & intrepida responsa ; & quamvis adversarij manifestæ calumniæ fuerint convicti , nihilominus , partim tacitâ Judicium dissimulatione , partim declinatis ad alia sermonibus semper triumphavit Iniquitas. Fulminatur itaq; acerbissimæ mortis Decretum adversus Patrem Joannem Adamum , cœu reliquorum Antesignanum , & Fautorem Primarium Christianæ Legis , quæ à quatuor Imperij Gubernatoribus, latâ pro Tribunali sententiâ, pro Falsâ est condemnata : quam tamen Sententiam , Doctiores è Chinensibus , & in nostrorum librorum periti negârunt in Aulâ Chinensi ferrari potuisse ab alijs , quàm à bestialibus Tartaris; lata etiam adversus alios omnes virgarum exiliq; sententia , & Locus exilij Tartaria assignata. Mittitur confestim Edictum Regium , ad omnium Provinciarum Rectores , ut Patres Europæi omnes , per Imperij vrbes Terrásq; diligentissimè conquisiti , ad Aukam socurè ducantur ; comburantur Doctrinæ Christianæ libri , aliiq; similes , jubentur tradere Christiani , quas colunt , Imagines ; ipsi tumcto cepti .

prehensi non sunt , nec sublatæ etiam Imagines publicè in Ecclesijs expositæ , sed Tempia clausa , & alijs custodienda tradita .

Mandatum est Executioni Decretum per omnes Provincias , sed rigore plurimùm inæquali , pro maiore scilicet , aut minore Præfectorum in nos , nostrámq; Legem affectu , qui maximè in executione eluxit . Pars major Patrum , per Provincias sparorum comprehensi , & per aliquot menses in carceres coniecti , indéq; ad Aulam stipante militum manu deducti : alij collo Catenis inserto , alij liberi ; multis libri omnes tum Europæi , tum Chinen- ses combusti , aliquibus servati intacti . Quarundam Ecclesiarum , cùm clauderentur , claves Christianis traditæ , aliæ militibus , vel Tribunalium ministris pro habitatione relictæ : in aliquibus vrbibus afflicti Christiani , sublatæ è templis imaginibus sacris , rebúsq; nostris divenditis , non item in alijs .

Sub hâc tum Inquisitionis , tum Executionis per Imperij vrbes varietate , omnipotentia divina ad Innocentiæ tutelam , suæq; sandissimæ Legis gloriam , iteratis horrendis terroribus , aliisq; prodigijs Aulam Pequinianam adeò conterruit , ut Tribunalum Præfectos cogeretur statim mortis , virgarum , exiliisque sen-

sententiā , Nostros his malis jam destinatos , liberare repente ex ærumnoso carcere , & in alteram ex Autæ Ecclesijs transferre. Licet autem fatalis sententiæ furor vtcunque sit mitigatus, clamante præsertim populo Pequiniano : Magnum esse Christianorum DEUM , qui ad vindicandam suorum Innocentiam Cœli terræq; vires in eorum hostes vibraverit ; nihilomin' indurata accusatoris *Tàm-quàm-sic* malitia correcta non est ; quin imo traditis semper novis accusationum libellis , monebat Tribunalia , ne imperitæ plebis clamoribus attenderent , sed potius debito supplicio prosequerentur abolitionem Legis falsæ , ejusque Prædicatorum , ac Mathematicæ præsertim peregrinæ , quæ mortis Filioli Principis Primogeniti , omniūque Regni calamitatum causa fuisset.

Eò denique processit Iniquitas , ut de Christianis Chinensibus quinque , ijdémque literati , & Tribunalis Mathematicæ Præfecti , eóq; P. Joanni Adamo subordinati , capite plexi fuerint ; Neq; hoc Innocentum Christi Agnorum sanguine emollitum est Hydræ hujus infernalis adamantineum pectus , quin semper avi- dius Europæorum præcipue , ceu Prima- riorum Christianæ Fidei Ministrorum sanguine

nem

nem sitiret. Quam in rem in vltimis suis Memorialibus , cùm jam omnes ex Provincijs ad Aulam deducti , vnúmq; in locum compacti essemus , adduxit pro exemplo Philippinas ab Hispanis , industriâ Prædicatorum nobis similium , & ejusdem nobiscum Legis , subjugatas ; Exemplum item Insulæ Japonis , vbi Sacerdotum extraneorum , & Christianorum Japonum ingens numerus occisus , non aliam , vti dicebat , ob causam , quām quòd dete&t;a fuerit Conjuratio adversus illud Imperium , quod proinde Sacerdotibus Europæis in æviternum citra reclusionis spem fit obseratum . Hujusmodi exempla complura Tartaris exhibita , alium contra nos , quæ DEI Bonitas fuit , effectum fortita non sunt , quām ut 25. Sacerdotes in vltimam Australēm Provinciam , Cantonem vocant , destinatum scilicet exilio locum ablegantur , quatuor solum Societatis Patribus in aula & ejusdem orientali Ecclesiâ relictis , additis tamen ad portas custodibus , & prohibitâ Christianarum functionum administratione .

Discessimus ex Aula 25 Patres. 13. Septembris , Anni 1665. militum globo stipati ; neq; Navigatio nostra , quam secundo flumine instituimus , multum molestiæ habuit : Deducti enim sumus Navibus Honorarijs per ampliss. &

Re-

Regiorum Præfectorum proprijs. Post sex
menses Navigationi insumptos; ad exilij locum
appulimus , ubi rursus adjuncti ad portam cu-
stodes & Evangelica munia interdicta ; non ta-
men eo rigore tractârunt nos milites , ut non
liberè foras egredi , ad juvandos in Spiritu
Christianos liceret , (dummodo sub noctem
domum rediremus) neq; ut ad aram facere ;
admissis etiam Christianorum permultis , pro-
hiberemur. Dum hîc moramur , nullo inte-
rim indicio investigare potuimus , quid demum
de nobis statueret Tartarus ; mortemne , an
totalem è Chinâ egressum ; an Carceres per-
ennes , Exiliūmve moliretar : tanto magis ;
quod Criminationes Inimici nondum erant
Pequini finitæ; siquidem post nostrū discessum
impetravit illico à 4: Gubernatoribus , ut vna
Ecclesiarum Pequini , orientalis scilicet , dis-
solveretur , altera verò trâderetur eidem , ut
eam in speculam seu Turrem verteret , ad stellas
observandas.

In hâc Eventuum ambiguitate , opportunis-
simum nobis tempus relictum est , examinandi
non sine fructu , libros , ritus , usq; ac con-
suetudines nostræ Missionis , per quadraginta
& plures Conferentiarum dies : cum in finein,
nt in futurum omnes , casdem praxes , mo-
dösq; , nec non Doctrinæ Conformatatem , &
Charitatis Unionem intra variorum Ordinum
Reli-

Religiosos observaremus ; DEO præsertim , non sine speciali Divinæ suæ Providentiæ consilio , uno nos loco congregante , & aptissimum huic negotio tempus suppeditante.

Porro Nobis exilio damnatis , dissolutâ item Aulæ Ecclesiâ, ac demum P. Joanne Adamo in cùdem Aulâ , solis ærumnis & Persecutionis doloribus , quibus ipse , licet sénio annisque , præ quam ceteri , gravis , multò violentius premebatur , confecto , ac mortuo ; ipsa etiam Elementa condoluere , monstratis certatim Iræ Divinæ signis , & toti jam Chinæ exitium minitantia , ad vindicandas Injurias , Innocentiae , & Catholicæ Religionis Veritati illatas. Non hîc referam Elementorum furores , aut prodigia de cœlo secuta , nec Persecutionis præludia , qualia per totum tempus ; quo illa duravit , distinctâ & accuratâ relatione perscribit , & ad Eminentias Vestras transmittit (vide infra) R.P.F.Dominicus Maria Sarpetri ex sacro Prædicatorum Ordine Missionarius in China , & Operarius optimus.

Recensebo tamen breviter Extinctæ jam Persecutionis præludia , & de Patrum Exulum ad suas Ecclesias restitutione lætissima nova.

. Pot

Post meum è Chinâ discessum Tres Societatis Patres , Gabriel Magalhanes , Ludovicus Buglio , & Ferdinandus Verbier , qui jam primò in Aulâ substiterant , miserunt Relationem , scriptam Pequini , sub die 2. Januarij 1669. quâ certiores nos reddunt , se pariter omnes restitutos in gratiam Tartari Imperatoris Cám-hì , qui Possessionem Imperij jam occupaverit sub annum ætatis 14. Tum deinde , quòd ob complures & manifestos errores , quos adversarius noster Yàm-quàm sien in Mathematicæ Calculis commisit , status ille revocatus ad Examen fuérit , in quo , præsente Cám-hì Imperatore , & aulicis Tribunalibus ; à P. Ferdinando Verbier ignorantiae sit convictus , ademptaque eidem Mathematicæ Præfектura , prænominato Patri Verbier eodem prorsus modo fuerit demandata , quo ab Imperatore Xùn-chì consignata erat P. Joanni Adamo Schall; quemadmodum etiam ex alijs literis Macao mense Septembri ejusdem anni scriptis intelleximus. Est hòc evidens præsumendum alterius scenæ mutationis , pro Missione Chinensi admodùm gloriosæ. Imò de facto mihi dubium non est , Patres illos omnes , quos Cantone in exilio reliqui , Ecclesijs suis jam esse restitutos , & quidem cum gaudio universalis , non solùm Christianorum ijs in parti-

partibus , sed Chinæ totius , solis Bonzijs corūmq; Sectarijs exceptis ; siquidem Innocentia sanctissimæ nostræ Legis toti Chinæ fuit notissima , & perinde pristina nostra libertas ab omnibus desiderata .

Dico itaq; , ad consummandum Christiani illius Gregis Patrūmq; Missionariorum perfetum gaudium nihil porro deesse , quām plurimorum Operariorum subsidium , tum ad complendas & animandas Ecclesias etiamnum vacuas , tum ad messem quām plurimam colligendam , quæ pro Cœlesti Granario jam matura offertur . Sentio equidem , pro hoc Chinensi agro duo Operariorum millia neutiquam sufficere , desidero tamen solos minīmūn quadraginta , quos mecum in Chinam deducam , & inter paucos illos Patres (senes jam & laboribus oppressos) ad addiscendam Linguam dispertiam , ut cā paucos per annos exactè comprehensā , & Chinensium literarum effici Magistri , possint & ipsi docere posteros , sīcq; suavissimā continuatione sanctissimam nostram Fidem in literarijs illis Chinæ campis propagent . Me quidem (fateor) ad hunc effectum vires deficiunt , siquidem , ut initio insinuavi , Missio hæc Fundatorem non habet , vivitq; ex Eleemosynis ab Europæis collectis : Non deficiunt tamen assiduæ preces , & lamentabili-

tabilia Militantis Ecclesiæ Chinensis suspiria ,
ad permovendam Clementiam Divinam , ac
Fidelium pietatem , ut liberaliter concurrant
ad promotionem Operis , in se tam sancti , &
ad Chinensium Conversionem tam necessarij ,
& denique pro DEI Honore tam gloriosi.

Atque hic est , Eminentissimi Domini , ab
integro propè seculo Chinensis Ecclesiæ status ,
descriptus à me hoc brevi Compendio , quod
ego hodie Eminentiarum Vestrarum pedibus
humillimè substerno , nec aliud laboribus meis
præmium expeto , quam ut ab Eisdem clemen-
tissimè acceptetur , id quod pro lucro simul &
solatio reputabo.

E. E. V. V.

*Indignissimus & Humilissimus Servus
in Domino*

PROSPER INTORCETTA.

Aa

CA.